

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه کوثر شهرستان قزوین

عنوان

اقتصاد مقاومتی

تهیه شده از واحد فرهنگی

پاییز ۱۳۹۷

چکیده

ضرورت تدوین یک الگوی اقتصادی جامع و مستقل برای کشوری که دائماً با تحریم های یکجانبه و ناعادلانه روبروست امری اجتناب‌ناپذیر است. واژه اقتصاد مقاومتی تبدیل‌گر فشارهای نظام سلطه به فرصتها و تقویت نیروهای درونی و تمرکز بر خلاقیت داخلی است. اقتصاد مقاومتی بعنوان نظریه مهم ریشه در تفکر یک ملت به استقلال، خوداختیاری، حفظ ارزش ها و دور زدن تحریم ها به شیوه ای خلاقانه دارد. در این مقاله سعی شده به بررسی کالا، انواع نیاز، راه کاریابی، الگوی کامل کار، اقتصاد مقاومتی چیست، عناصر اساسی در فرهنگ اقتصاد مقاومتی و جایگاه اقتصاد در منویات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری ... اقتصاد مقاومتی و بیان اهداف آن پرداخته شود.

واژگان کلیدی: اقتصاد، مقاومت، کالا.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	کالا،
۳	انواع نیاز،
۳	قیمت و ارزش کالا
۵	راه کاربایی
۷	مهارت و تخصص
۷	الگوی کامل کار
۷	سه گانه مفهومی اقتصاد در اندیشه مقام معظم رهبری
۸	اقتصاد مقاومتی چیست
۸	اهداف اقتصاد مقاومتی
۸	برخی کلان آموزه های اقتصاد مقاومتی
۹	عناصر اساسی در فرهنگ اقتصاد مقاومتی
۱۰	

۱۰	۱- رفع موانع تولید و تشویق تولید.....
	۲- اولویت‌بندی صحیح صنایع.....
۱۱	۳- حمایت بیش از حد از صنایع و عدم توجه به معیارها.....
۱۴	جایگاه اقتصاد در منویات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری
۱۶	نتیجه‌گیری
۱۷	پی‌نوشت‌ها

مقدمه

ایران با توجه به موقعیت خود در خاورمیانه همواره مدنظر قدرتهای جهانی بوده است بسیاری از قدرت‌های بین‌المللی سالها تلاش کرده‌اند با دستیابی به این پهنه گسترده و جغرافیایی از مزایای آن بهره‌گیری کنند.

مردم ایران همواره تلاش کرده‌اند با تمام توان مانع زیاده‌خواهی بیگانگان شوند. شعار استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی به عنوان یکی از شعارهای اصلی در نهضت مردم ایران مطرح بوده است. همین استقلال‌طلبی ملی باعث شده بیگانگان نیز توان خود را معطوف به ناموفق نشان دادن استقلال نمایند. در سالهای پس از انقلاب چند تجربه ناموفق اقدام نظامی علیه استقلال‌طلبی مردم ایران مانند حادثه حمله نظامی ایالات متحده در طبرس و یا جنگ ساله تحمیلی هرگز نتوانست در عظم و اراده مردم خللی وارد کند. این مساله باعث شد دشمن به جنگ اقتصادی به عنوان یکی از روش‌های آزمایش شده جهت مقابله با خواست ملت‌ها متکی شود. جنگ اقتصادی جلوه‌های متفاوت و مختلفی دارد.

معمول‌ترین شکل‌های آن الف) از بین بردن زیرساخت‌های اقتصادی با حمله نظامی ب) جنگ نظامی برای از بین بردن منافع اقتصادی ج) استفاده از ابزارهای اقتصادی برای آسیب به اقتصادی باشد. به نظر می‌رسد نیاز به تفصیل نیست چرا که هر سه روش جنگ اقتصادی در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی به شکل واضحی علیه ملت ایران صورت گرفته است و این مساله برای تمامی متفکران در دنیا امری بدیهی است. حمله‌های گسترده عراق به کارخانجات و صنایع و پالای

شگاه‌های ایران در جهت از بین بردن زیر ساخت‌های اقتصادی و تلاش برای ناامن کردن تاسیسات استخراج و فروش نفت ایران تلاشی ناموفق برای از بین بردن منافع اقتصادی کشتور و کاهش سهم ایران از بازار بین‌المللی نفت بود. مورد ستم نیز تحریم‌های اقتصادی علیه مردم ایران است. بسیار جالب توجه است نخستین تحریم‌های اقتصادی مربوط به دوره دولت ملی دکتر مصدق و بعد از تلاش‌های ایشان برای ملی شدن صنعت نفت اتفاق افتاد. و بعد از آن از نخستین ماه‌های پیروزی انقلاب به بهانه‌های گوناگون تحریم‌های اقتصادی علیه مردم ایران وضع شد.

به نظر می‌رسد با توجه به توان نظامی مهم‌ترین تهدید پیش روی ایران در سالهای آینده همچنان جنگ اقتصادی باشد. همین موضوع باعث شده تئوری‌های مختلفی برای مقابله با این نبرد گسترده در نظر گرفته شود. الگوهایی که در کشور های مختلف دنیا به اشکال مختلف اجرا شده اند و تجربیات متفاوتی ایجاد کرده اند. در ایران سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در بهمن ماه ۱۳۹۲ به عنوان روش مبارزه با جنگ اقتصادی معرفی شد.

کالا:

به تمام وسایلی که نیازهای انسان را به طور مستقیم و یا غیر مستقیم برآورده نمایند، کالا می‌گویند.

انواع نیاز:

انواع نیازها را می‌توان بر دو نوع ضروری و غیر ضروری، تقسیم کرد. نیازهای ضروری (خوراک و پوشاک مسکن، آموزش و بهداشت) آن است که هر انسان در هر جامعه و یا هر ویژگی به آن‌ها محتاج است. کالاهای غیر ضروری عبارتند از لوکس و تجاری.

قیمت و ارزش کالا:

همان‌طور اشاره شد کالا نیازهای انسان را برطرف می‌کند و به خاطر همین ارزش دارد. اصل اساسی در برخورد با کالا حفظ و رعایت ارزشمندی آن است. در قرآن کریم یک اصل اساسی در این زمینه مطرح شده است که چنانچه در جامعه رعایت شود، رونق اقتصادی به وجود می‌آید و فضای اقتصادی از رکود خارج می‌گردد. «وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ» آن اصل اساسی است که بیان می‌کند. هیچ‌کس حق ندارد ارزش کار دیگری را پایین بیاورد.

خداوند در این آیه ارزش کار آدمی را معادل ارزش خود انسان قرار داده است و با عبارت «وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ» بیان می‌دارد که اگر مردم بی‌ارزش تلقی شود، ارزش مردم پایین می‌آید. این اصل اساسی اقتصادی اسلام است. که چنانچه در جامعه رعایت شود، مشکلات بزرگ اقتصادی حل خواهد شد و این اصل یکی از اصول اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود.^۱

احادیث گوهر بار درباره کار و همت:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

«طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ» «کار کردن برای کسب روزی حلال بر هر

زن و مرد مسلمان واجب است.»^۲

امام علی (علیه السلام) فرمودند:

«الْعَمَلُ الْعَمَلُ ثُمَّ النَّهْيَةُ النَّهْيَةُ وَالِاسْتِقَامَةُ الْإِسْتِقَامَةُ ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ وَالْوَرَعُ الْوَرَعُ إِنَّ لَكُمْ

نَهْيَةً فَأَنْتَهُوا إِلَى نَهَائِكُمْ» «کار کنید و آن را به پایانش رسانید و در آن پایداری کنید ؛ آن گاه

شکیبایی ورزید و پارسا باشید.»^۳

امام حسن مجتبی (علیه السلام) فرمودند:

«اتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ وَ جِدُّوا فِي الطَّلَبِ وَ تَجَاهَ الْهَرَبِ وَ بَادِرُوا الْعَمَلَ قَبْلَ مُقَطَّعَاتِ

النَّقَمَاتِ وَ هَازِمِ اللَّذَاتِ» «ای بندگان خدا! تقوا پیشه کرده و برای رسیدن به خواسته ها تلاش کنید و

از کارهای ناروا بگریزید و قبل از آنکه ناگواری ها به شما روی آورند و نابود کننده لذات (مرگ) فرا

رسد ، به کار (های نیک) مبادرت ورزید.»^۴

امام محمد باقر (علیه السلام) فرمودند:

«إِنِّي لَأُبْغِضُ الرَّجُلَ أَوْ أُبْغِضَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ كَسَلَانًا [كَسَلَانٌ] عَنِ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ مَنْ كَسَلَ عَنِ أَمْرِ دُنْيَاهُ فَهُوَ عَنِ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلٌ» من مردی را که در کار دنیايش تنبل باشد مبعوض میدارم و کسی که در کار دنیا تنبل باشد ، در کار آخرتش تنبل تر است.^۵

امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمودند:

«كُلُّ ذِي صِنَاعَةٍ مُضْطَرٌّ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ يَجْتَلِبُ بِهَا الْمَكْسَبَ وَ هُوَ أَنْ يَكُونَ حَازِقًا بِعَمَلِهِ مُؤَدِّيًّا لِلْأَمَانَةِ فِيهِ مُسْتَمِيلًا لِمَنْ اسْتَعْمَلَهُ» «هر اهل فنی برای موفقیت در کسب و کار خود به سه مطلب نیازمند است : تخصص و باهوشی در فن و حرفه مورد نظر؛ امین باشد و در کار و مال مردم ، امانت و درستی را حفظ کند. با کارفرما و صاحب کار ، خوش برخورد و خوش قلب باشد.»^۶

راه کاریابی:

راهبردها و راهکارها یکی دیگر از سبب‌های توان‌افزایی است. آن‌کس که راهکار را می‌داند و ابزارها را می‌شناسد، هم زودتر و هم سالم‌تر به مقصد می‌رسد؛ زیرا راهکارها در وروردی به کارها هستند و کسی که از در وارد شود با آن‌که از دیوار وارد شده است، بسیار تفاوت دارد و به تعبیر قرآن: «وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا» «از درها به خانه‌ها آید.»^۷ بهره گرفتن از راهکارها، علاوه بر افزایش توان‌ها سبب کاهش لغزش‌ها و خطاها می‌شود.

مهارت و تخصص:

دانش و مهارت دو روی یک سکه‌اند که از هم جدایی ندارند، دانش شناخت و آگاهی افراد است و مهارت راه و روش به کار گرفتن آن دانش است. در بهره‌افزایی، علاوه بر دانش و تخصص، مهارت و فن نیز نقش‌آفرین است. البته آگاهی‌های پراکنده هرچند هم انبوه باشد، اگر چه مفید است؛ ولی مطلوب نیست.

از این‌روی تخصص داشتن و در یک یا حداکثر چند رشته آگاهی متمرکز داشتن، سبب توان‌افزایی می‌شود و انبوه‌کاری و پراکنده‌کاری همت و توان و نیروی افراد را کاهش داده و آن را تباه می‌سازد.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند:

«مَنْ عَمِلَ عَلَىٰ غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ يُفْسِدُهُ أَكْثَرَ يُصْلِحُهُ» «اگر کسی بدون آگاهی کاری انجام دهد، تباه

سازیش بیشتر از سازندگی او خواهد بود. نه تنها که تباه‌سازیش بیش از آسازیش می‌باشد

، که دائماً گرفتار پشیمان‌کاری می‌شود.»^۸

الگوی کامل کار:

الگوی جامع و کامل «کار»، مولا امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) است. ایشان در شصت و سه سال

عمر بابرکت خود در همه‌ی اقسام کار، به شهادت دوست و دشمن، پرتلاش و موفق بودند؛ هم در

کار فرهنگی، هم در کار تولیدی و توزیعی و هم کار خدماتی.

در کار فرهنگی همین بس که از خطبه‌ها، نامه‌ها و کلمات قصار ایشان کتاب بی‌نظیر و

ارزشمند نهج‌البلاغه به یادگار مانده است.

در کار تولیدی امیرالمؤمنین (علیه السلام) از زمانی که پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به رسالت مبعوث

شد، خاصه در سیزده سال پر رنج و خطری که در مکه به سر برد، مواظبت کامل از اسلام عزیز و

پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) داشت اگر یاری امیرالمؤمنین (علیه السلام) نبود، نبی اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)

نمی‌توانست اسلام را از شرّ مشرکین مکه نجات دهد.

در کار خدماتی یکی از مصادیق بارز آن، توزیع بیت‌المال و نظارت بر هزینه‌های آن است.^۹

سه‌گانه مفهومی اقتصاد در اندیشه‌های مقام معظم رهبری:

۱. الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

۲. جهاد اقتصادی

۳. اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی چیست؟

اقتصادی که در شرایط دشواری، تهدید و دشمنی به اهداف خود برسد.

اقتصاد مقاومتی برای نخستین بار در سال ۱۳۸۹ توسط مقام معظم رهبری استفاده شد. ایشان در سال های ۹۰ و ۹۱ به تبیین ابعاد مختلف نظام اقتصادی مقاوم پرداختند. شاید می توان گفت مهمترین اقدام در این حوزه ابلاغ سیاست های اقتصاد مقاومتی بود. این سیاست ها که طی سال ۹۲ و ۹۱ با همکاری چندین نهاد دانشگاهی و نهادهایی مانند مجمع تشخیص مصلحت نظام تدوین شده بود در ۲۴ بند ۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۲ توسط رهبر معظم انقلاب ابلاغ شد. اقتصاد مقاومتی در واقع بخشی از گفتمان اقتصادی انقلاب اسلامی می باشد. دو جزء دیگر این گفتمان را الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و جهاد اقتصادی تشکیل می دهند.

اهداف اقتصاد مقاومتی:

۱. استقلال اقتصادی ۲. رفاه عمومی ۳. پیشرفت

برخی کلان آموزه های اقتصاد مقاومتی:

۱. دو دشمن داریم: الف. دشمن خارجی - ب. دشمن داخلی

۲. دشمن خارجی: جهان غرب - در راس آن آمریکا!

۳. هدف آمریکا از تحریم‌ها: فلج کردن زندگی مردم ایران

۴. اهداف نزدیک آمریکا از تحریم‌ها: تورم شدید، بیکاری شدید، قحطی (یعنی فشار به ۸۰ میلیون نفر جمعیت!)

۵. هدف آمریکا جنگ با آرمان‌هاست، نه برنامه هسته‌ای!

۶. قدرت اقتصادی ایران = سقوط تمدن اقتصادی غرب!

۷. عامل موفقیت تحریم‌های آمریکایی: ناکارآمدی اقتصاد داخلی

۸. امید آمریکا به الگوی نامطلوب مصرف در ایران!

۹. دو رکن اقتصاد مقاومتی: الف. تقویت تولید ملی، ب. فرهنگ جهادی

۱۰. جهاد تولیدکننده: تولید بیشتر با کیفیت بالاتر و قیمت کمتر

عناصر اساسی در فرهنگ اقتصاد مقاومتی:

الف. تقویت فرهنگ جهادی ب. تقویت روحیه خودباوری ج. تقویت روحیه خلاقیت د.

تقویت دانش اقتصادی.^{۱۰}

با وجود اهمیتی که حمایت از تولیدات ملی دارد، اما موفقیت در این زمینه مشروط به رعایت برخی

از الزامات است که به شرح زیر است:

۱- رفع موانع تولید و تشویق تولید

۲- اولویت‌بندی درست صنایع

۳- برخورد با ناکارآمدی

بررسی الزامات فوق در مورد ایران نشان می‌دهد که این الزامات در ایران به درستی مورد توجه قرار

نگرفته است. به عنوان مثال:

۱- رفع موانع تولید و تشویق تولید

در زمینه‌ی وضعیت محیط کسب و کار در ایران باید گفت رتبه‌ی ایران در سال ۲۰۱۸ در محیط کسب و کار ۱۲۴ در میان ۱۹۰ کشور جهان بوده است. در برخی از زیرشاخص‌ها وضعیت به مراتب بدتر است. به عنوان مثال، در شاخص حمایت از سهام‌داران خرد رتبه‌ی ایران ۱۷۰، در شاخص تجارت فرامرزی رتبه‌ی ایران ۱۶۶ و در ورشکستگی رتبه‌ی ایران ۱۶۰ است. همچنین در ایران سود فعالیت‌های غیرتولیدی بسیار بیش‌تر از فعالیت‌های تولیدی است.

۲- اولویت‌بندی صحیح صنایع

در زمینه‌ی حمایت از صنایع، کشور هم‌چنان فاقد استراتژی مشخص است و برنامه‌هایی نیز که در سال‌های گذشته اجرا شده است، فاقد پشتوانه‌ی عملی و اجرایی بوده است.

۳- حمایت بیش از حد از صنایع و عدم توجه به معیارها

موفقیت سیاست‌های حمایتی مقید به زمان‌مند بودن حمایت و منوط کردن حمایت به شاخص‌هایی مانند بهبود بهره‌وری است. عدم توجه به این مسئله از جمله دلایل مهم عدم موفقیت در حمایت از تولیدات داخلی است.

در مجموع باید گفت، در حال حاضر با توجه به موج جدید حمایت از صنایع که جهان را فرا گرفته است، ایران نیز باید از صنایع خود حمایت کند. اما در صورتی که به الزامات موفقیت در این امر توجه نشود نه تنها موفقیتی حاصل نخواهد شد بلکه نتایج ناخوشایند گذشته تکرار خواهد شد.^{۱۱}

۱. سیاست‌های ارزی نادرست

سیاست‌های ارزی کشور طی ۴ دهه گذشته همواره مبتنی بر ثابت نگاه داشتن نرخ ارز، مستقل از تورم بوده است. از آنجا که این سیاست امکان تحقق عملی در بلندمدت ندارد، نرخ ارز در دوره‌هایی که منابع اقتصاد اجازه می‌داده ثابت نگاه داشته شده است و پس از آن، طی یک یا چند جهش به مقدار تعادلی خود رسیده است. اما این نحوه تعدیل نرخ ارز فقط به بی‌ثباتی دامن زده و اثرات آن بسیار متفاوت با شرایطی است که تعدیل نرخ بطور هموار صورت می‌گیرد.

وقتی نرخ ارز در خلاف جهت تورم تثبیت می‌شود، بالاترین و موثرترین کمک به تولید کنندگان خارجی صورت گرفته و بیشترین صدمه به تولید کنندگان داخلی وارد می‌شود. تورم نسبی بالاتر، به معنی رشد بیشتر قیمت‌ها در داخل است. در حالیکه، باثبات نگاه داشتن نرخ ارز، قیمت کالای خارجی تقریباً ثابت باقی می‌ماند (با توجه به اینکه تورم کشورهای طرف تجاری

نزدیک به صفر است). بنابراین، با اعمال این سیاست، بیشترین خدمت و بزرگترین کمک به بازاریابی محصولات خارجی در داخل صورت گرفته است.

۲. فقدان تعامل سازمان یافته و منضبط تجاری مالی و تولیدی با جهان

ظرف حدود ۱۵ سال گذشته، میزان واردات سالانه کالا در دامنه ۳۰ تا ۸۵ میلیارد دلار در نوسان بوده که همواره حدود ۸۰ تا ۸۵ درصد آن را کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای تشکیل می‌داده است. شاید جای تعجب باشد که بخش عمده‌ای از این میزان از تبادلات کالایی با جهان، در قالب هیچ قرارداد بلندمدت با طرف‌های خارجی صورت نگرفته و ارتباط سازمان یافته‌ای با طرف‌های خارجی از نظر فروش تجاری (عمده‌فروشی) و ارائه خدمات پس از فروش شکل نگرفته است.

حجم عظیمی از کالاهای مختلف مصرفی، به صورت خرده‌فروشی و در قالب‌های غیررسمی وارد کشور می‌شود. بنابراین مصرف‌کننده نه از ناحیه تولیدکننده داخلی به دلایلی که ذکر شد از حقوق اولیه برخوردار است نه از ناحیه واردات بدون ارتباط سازمان یافته با تولیدکنندگان خارجی. همچنین، تولیدکننده داخلی هم در شرایط تعریف شده مشخصی از نظر رقابت با تولیدکننده خارجی قرار نمی‌گیرد.

۳. نظام بنگاه داری اقتصادی ناکارآمد

در این نکته تردیدی نیست که تولید محصولات داخلی، در اصطلاح، گران در می‌آید. مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که حدود ۷۰ درصد از تولید صنعتی کشور، توسط حدود ۳ درصد از بنگاه‌ها که بنگاه‌های بزرگ هستند صورت می‌گیرد. از طرف دیگر، مطالعات انجام شده بیانگر آن

است که در اقتصاد ایران، بهره‌وری کل عوامل تولید، رابطه عکس با اندازه بنگاه‌ها دارد به این معنی که بهره‌وری بنگاه‌های بزرگ به میزان قابل توجهی کمتر از بنگاه‌های کوچک است.

بخش بزرگی از این شرایط که به کاهش معنادار رقابت‌پذیری محصولات تولید شده در داخل منجر شده است، به محیط غیررقابتی تولید مربوط می‌شود. ساختار مالکیتی بنگاه‌های بزرگ اقتصادی به شدت با سیاست آمیخته است. تعداد شاغلین و ترکیب شاغلین یک بنگاه بزرگ متعلق به بخش غیر خصوصی، معمولاً با حد بهینه آن فاصله زیاد دارد.

۴. محیط نامساعد اقتصاد کلان

محیط اقتصاد کلان طی دهه‌های گذشته از نظر شاخص‌های مرتبه اول مانند تورم، بازار ارز، نرخ‌های سود بانکی و بطور کلی ساختار کلان تأمین مالی، و از نظر شاخص‌های مرتبه دوم، مانند حجم بودجه، تعادل بودجه، نظام مالیاتی، سیاست‌های پولی و غیره در شرایط مساعدی نبوده است. شرایط نامساعد اقتصاد کلان، از طرق مختلف منجر به افزایش هزینه‌های مبادله می‌شود.

وقتی بنگاهی نتواند محیط اقتصاد کلان و محیط مناسبات بین الملل خود را پیش‌بینی کند، ناچار خواهد بود موجودی انبار مواد اولیه خود را بیش از حد بهینه نگهداری کند. وقتی عدم قطعیت زیاد است، بنگاه به سرمایه در گردش بیشتر نیاز دارد. وقتی عدم قطعیت بالا است، بنگاه تمایل پیدا می‌کند که فعالیتهای خود را به صورت غیر بهینه متنوع کند تا ریسک پیش‌بینی‌ناپذیری را به حداقل برساند. وقتی عدم قطعیت بالا است بنگاه کمتر سرمایه‌گذاری می‌کند.

در مجموع محیط نامساعد اقتصاد کلان به ویژه بر عملکرد بنگاه‌های بزرگ به عنوان بنگاه‌هایی که بخش اصلی تولید را برعهده دارند تأثیر قابل توجهی دارد و از این طریق، هزینه‌های مبادله و در نتیجه رقابت پذیری محصولات ایرانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.^{۱۲}

جایگاه اقتصاد در منویات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری:

اگر جایگاه اقتصاد در نگاه رهبران انقلاب اسلامی بررسی شود: دو مطلب مهم از تحلیل نگاه این بزرگواران درباره‌ی اقتصاد حاصل می‌شود:

۱. اقتصاد مقدمه است و نه هدف

۲. اقتصاد مقدمه‌ای بسیار مهم است.

حضرت امام هدف نهایی انقلاب اسلامی را تحقق کلمه‌ی «لااله الا الله» و اعتلای کلمه‌ی «لااله الا الله» و عبودیت انسان می‌دانند و مقام معظم رهبری نیز، زمانی که درباره‌ی غایات انقلاب اسلامی صحبت می‌کنند. بحث معنویت و تقویت عبودیت انسان را مطرح می‌کنند. باید تأکید کرد که اگر از دیدگاه این بزرگان، به اقتصاد این‌گونه نگریسته می‌شود، بدین جهت است که اقتصاد، مقدمه‌ای برای تحقق این هدف غایی است و بدون داشتن یک اقتصاد قدرتمند، مبنای عبودیت خدا و حاکمیت جبهه‌ی حق نیز دچار مشکل می‌شود.

مقام معظم رهبری نیز خیلی تأکید دارند بر این که قدرت اقتصادی، تا حد زیادی تعیین‌کننده‌ی آن برش سیاسی نظام است و برای رسیدن به اهداف عالی یک اقتصاد قدرتمند لازم است. بنابراین،

مجموعاً می‌توان اشاره داشت که اقتصاد در نگاه حضرت امام و مقام معظم رهبری، بسیار مهم است؛

هر چند که هدف نیست و مقدمه است؛ البته مقدمه‌ای فوق‌العاده مهم که باید به شدت به آن

پرداخت.^{۱۳}

نتیجه‌گیری

با توجه به بررسی اقتصاد مقاومتی می‌توان به این نتیجه رسید که با توجه به فرموده مقام معظم رهبری اقتصاد مقاومتی یعنی حفظ روند رو به رشد اقتصاد همراه با کاهش آسیب‌پذیری. ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخایر و منابع غنی و مهم‌تر از همه برخورداری نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ پیشرفت اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است پیروی کند نه تنها، بر همه‌ی مشکلات اقتصادی فائق آمده و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده به عقب‌نشینی وا می‌دارد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

برنامه‌های در این زمینه باید به دو صورت بلندمدت و کوتاه‌مدت اجرا شود. ۱. در برنامه‌های بلندمدت باید تکیه بر مردم، مقاوم بودن اقتصاد، اقتصاد دانش بنیان، کاهش وابستگی به نفت، ۲. در برنامه‌های کوتاه‌مدت حمایت از تولید ملی، مدیریت منابع انرژی، مدیریت مصرف، حرکت بر اساس برنامه. امیدواریم به فضل الهی حماسه‌ی اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه‌ی سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید.

ان شاء الله

پی نوشت‌ها:

* قرآن کریم

۱. بانکی فرد، امیر حسین، عیش و معاش، چاپ سوم، انتشارات: حدیث راه عشق، اصفهان، ۳۹۳، ص ۱۹۹-۲۰۰.
۲. جامع الاخبار (شعیری)، ص ۱۳۹.
۳. نهج البلاغه (للصبحی صالح)، ص ۲۵۲.
۴. تحف العقول، ص ۲۳۶ و بحار الانوار (ط - بیروت)، ج ۷۵، ص ۱۰۹.
۵. کافی (ط-الاسلامیه)، ج ۵، ص ۸۵، ح ۴.
۶. تحف العقول، ص ۳۲۲.
۷. حرانی، ابومحمد، تحف العقول، ص ۲۸۴.
۸. تیموری، قنبرعلی، کار و زندگی، چاپ اول، مشهد، انتشارات: آستان قدس رضوی، ۱۳۹۲، ص ۶۰-۵۹.
۹. بانکی فرد، امیر حسین، عیش و معاش، چاپ سوم، انتشارات: حدیث راه عشق، اصفهان، ۳۹۳، ص ۱۳۵-۱۳۶-۱۳۷-۱۳۸.
۱۰. عبدالملکی، حجت، اقتصاد مقاومتی، چاپ اول، تهران، انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق(ع)، بهار ۱۳۹۷، ص ۲۹۸-۲۹۹-۳۰۰.

www. barakatfoundation.co.۱۱

۱۲. مقاله حمایت از تولید کالای ایرانی، دکتر مسعود نیلی.

۱۳. عبدالملکی، حجت، اقتصاد مقاومتی، چاپ اول، تهران، انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام

صادق(ع)، بهار ۱۳۹۷، ص ۱۲۶-۱۲۵.